Wat als... we het fundamenteel anders doen? Jeugdzorg uit de knel

Geplaatst op 23 februari 2023

Nog steeds zijn er geen crisisoplossingen en structurele oplossingen in de jeugdbescherming en jeugdzorg. Daarom schreven we al eerder over de actiedagen die vanuit de beweging Radicale vernieuwing jeugd georganiseerd zijn: mensen in de beweging Radicale vernieuwing jeugdzorg bundelen krachten en gaan zelf werken aan alternatieven. De beweging Radicale vernieuwing jeugd word ondersteunt door LOC Waardevolle zorg. Hoe staat het er nu voor?

Tijdens onze 'Wat als... actiedagen' komt naar voren dat er heel veel anders kan in de jeugdzorg. (Groot)ouders, cliëntenraadsleden en ervaringsdeskundigen geven vooral aan: in de jeugdzorg en jeugdbescherming is nu geen aandacht voor de *oorzaken* die maken dat de ontwikkeling van kinderen en jongeren ernstig in de knel komt. Als we de ondersteuning van jeugd *fundamenteel* anders organiseren hoeven veel kinderen helemaal niet in de jeugdzorg terecht te komen. Dat betekent ook dat er meer personeel beschikbaar komt.

We willen vanuit Radicale vernieuwing jeugdzorg samen met jongeren, ervaringsdeskundigen, (groot)ouders, cliëntenraadsleden – en ook met hulpverleners – bereiken dat we als samenleving de werkelijke problemen helpen oplossen. Zoals kinderen, jongeren en ouders die ervaren.

Wat als... ouders gewoon om hulp kunnen vragen?

Wat als ouders bijvoorbeeld gewoon in buurtcentra aan de koffietafel in gesprek kunnen. En daar kunnen zeggen: ‘Goh, die puber van mij is zó irritant, wat moet ik daarmee? Ik had haar gisteren bijna willen slaan.’ Of: ‘Mijn kind is zo depressief, ik weet niet meer wat ik ermee aan moet.’ Zonder dat daar meteen hulpverleners bij zijn, gewoon in gesprek met mensen uit de buurt. Die een luisterend oor kunnen zijn en elkaar op ideeën kunnen brengen. Ouders hebben daar behoefte aan, maar durven dat soort dingen niet meer te zeggen omdat er dan rare dingen kunnen gebeuren.

Ouders geven tijdens de actiedagen aan dat we in onze samenleving te maken hebben met een doorgeslagen focus op veiligheid. Om alle mogelijke risico’s te voorkomen. Meldingen over mogelijk onveilige gezinssituaties gaan een eigen leven leiden. Er wordt ook weinig feitenonderzoek gedaan, wat leidt tot ingrijpen in gezinnen zonder feitelijke onderbouwing. Met grote schadelijke gevolgen voor kinderen, ouders en betrokken hulpverleners. En daarmee voor de samenleving als geheel.

Dat voedt vervolgens het wantrouwen van ouders en kinderen ten opzichte van instanties. En dat maakt het weer moeilijker voor hen om om hulp te kunnen vragen.

Een voorbeeld hiervan, dat ouders tijdens de actiedagen geven. Op het consultatiebureau dingen bespreekbaar maken, is nu voor een groeiende groep ouders niet meer normaal. Daar worden namelijk checklists gebruikt, die kunnen worden doorgegeven aan Veilig Thuis (advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling). Ze komen terecht bij de jeugdbescherming en leiden tot ingrepen in gezinnen.

Gevolg van deze situatie is ook, dat thuissituaties onnodig uit de hand kunnen lopen.

Dit onderwerp gaan we dan ook verder uitwerken: wat kunnen wij met elkaar doen om een omslag te creëren?

> **Meedoen?**
> Neem contact met ons op! Via rvjeugdzorg@loc.nl of bel: 030 284 3200.Vertel ook op ons sociaal platform hoe het volgens jou anders kan en hoe dat beter werkt: rvjeugdzorg.nl/praat-mee

We hebben tijdens de actiedagen al een heel aantal oorzaken in kaart gebracht van hoe het zover kan komen. En dat brengt ons ook op het spoor van oplossingsrichtingen.

We willen vrijheid, veiligheid en het levensgeluk van kinderen en ouders voorop stellen. Dat betekent dat we moeten leren afstappen van het overnemen van zorg en ondersteuning van ouders. Onderzoek laat ook zien dat opnames en verblijf in de jeugdzorg nu vaak slecht zijn voor kinderen en ouders (‘*Betrek mij gewoon! Ketenbreed Leren*’).

Mogelijkheden van mensen stimuleren

Mensen zijn zelf tot heel veel in staat. We kunnen hen in onze samenleving veel meer stimuleren om hun mogelijkheden te benutten. Met oog voor hun kwetsbaarheden. Ondersteuning kan effectief zijn als mensen vanuit hun eigen waarden zelf keuzes kunnen maken. Daarvoor moet er oog zijn voor hun unieke omstandigheden. Alleen dan kan ondersteuning bijdragen aan hun vrijheid, veiligheid en levensgeluk. Dat betekent dus dat we moeten leren afstappen van standaardlijsten, risicosturing en vaste, vooropgezette normen. We moeten leren ondersteunen vanuit relaties. Gelijkwaardigheid en een ‘klik’ tussen hulpverlener en hulpontvanger, zijn voorwaarden voor goede hulp.

Wat als… iedereén gewoon om hulp kan vragen?

Ons onderzoek naar oorzaken van het vastlopen van jongeren, ouders en hulpverlening, komt zo ook op de moeite die professionals zelf ervaren. Namelijk om zelf om hulp te durven vragen. Vaak is er geen tijd om met collega's te overleggen. En hulpverleners zijn opgeleid vanuit het idee dat *zij* de gezondheidsexpert zijn. Ze krijgen niet geleerd om ondersteuning te bieden op basis van de ervaring en kennis van *kinderen en ouders*. Ook daarom is het ingewikkeld, om steeds opnieuw te luisteren naar ouders en kinderen. En om op basis van wat zij zelf aangeven, hen te helpen volgende stappen te zetten.

Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld directeuren, managers, beleidsmakers en leraren. Ook zij hebben vooral geleerd om *voor* anderen te bepalen hoe zij iets moeten doen – niet *met* hen. In onze samenleving hebben we allemáál niet geleerd om je van je kwetsbare kant te laten zien. Of om om te leren gaan met moeilijke situaties. We leren op school nu niet ontdekken wie we zijn, wat we willen en kunnen.

Echt bij het fundament beginnen, betekent dat we elkaar van jongs af aan gaan leren hoe je mens kunt zijn, op een manier die bij jou past. Hoe je voor jezelf kunt zorgen, en voor anderen.

We denken nu na hoe we hier met elkaar en anderen verder aan kunnen bouwen. Hou de media van Radicale vernieuwing jeugdzorg in de gaten, via www.rvjeugdzorg.nl!